

Erikoiskasvit kiinnostavat viljelijöitä

Heli Vuorio ja Katriina Soini, MTT

Monet viljelijät uskovat, että he voivat monipuolistaa tai tehostaa tilansa toimintaa viljelemällä erikoiskasveja. Erikoiskasvien viljely nähdään tärkeänä myös maan kasvukunnon ylläpitämisessä. Erikoiskasvit ovat varteenotettava vaihtoehto etenkin niille viljelijöille, jotka suhtautuvat myönteisesti uusiin tapoihin kehittää tilansa toimintaa. Silti erikoiskasvien laajamittainen viljely edellyttää, että koko jatkojalostus- ja markkinointiketjua kehitetään.

Kasvinviljelyn yksipuolistuminen huolettaa useita viljelijöitä. Eräs vaihtoehto viljelykierron monipuolistumiseen on laajentaa viljelykasvivalikoimaa. Erikoiskasviviljely kiinnostaakin useita tilansa tulevaisuutta pohtivia viljelijöitä. Tähän tulokseen päädyttiin MTT:n ympäristöntutkimuksessa toteutetussa kyselytutkimuksessa, jossa kartoitettiin viljelijöiden kokemuksia ja mielikuvia erikoiskasvien viljelystä. Kiinnostavimpina kasveina pidettiin erityisesti kuminaa, ruokohelpeä, tattaria, spelttiä sekä kuitu- ja öljypellavaa.

Erikoiskasveilla hyvä maine

Erikoiskasviviljelijät ovat melko tyytyväisiä viljelemissään kasveihin, joskin kasvikohtaisia eroja löytyy. Vain satojen vaihtelu on tuottanut yleisesti päänvaivaa. Myös mielikuvat erikoiskasveista ovat pääasiassa myönteisiä. Erikoiskasvit ovatkin saaneet runsaasti positiivista palstatilaa maataloustuottajien ammattilehdissä.

Paras tapa tutustua erikoiskasvien viljelyyn on kuulla tutun viljelijän kokemuksia kasveista. Jos lähipiirissä on positiivisia kokemuksia erikoiskasvien viljelystä, ne kannustavat kokeilemaan. Hyvä keino jakaa erikoiskasveihin liittyvää tietoa voisivatkin olla erilaiset verkostot, kuten pellavan viljelyn edistämiseen tähtäävä Agrokuituverkosto.

Markkinointi ja jatkojalostus pullonkauloina

Suurin syy erikoiskasviviljelyn lopettamiseen on markkinoiden epävakaus. Jatkojalostuksessa on koettu olevan ongelmia eikä pelkästään erikoiskasveja viljelemällä uskota pärjättävän. Ne viljelijät, jotka ovat mukana sopimustuotannossa, lopettavat viljelyn muita harvemmin. Laajamittaisemman erikoiskasvien viljelyn kumppaniksi olisikin rakennettava tuotantoketju, joka ulottuu aina viljelijästä kaupanhyllylle saakka. Jos markkinoita ei löydy, ei viljely motivoi.

Varsinaiseen päätökseen uusien kasvien viljelyn aloittamisesta vaikuttavat markkinoiden lisäksi useat muut tekijät. Erikoiskasvien tuet, niiden vaatimat investoinnit, sopivuus tilan luonnonolosuhteisiin ja viljelijän taloudellinen tilanne ovat keskeisiä tekijöitä. Mutta tämän lisäksi myös neuvonta, aiemmat viljelykokemukset ja viljelijän omat kiinnostuksen kohteet vaikuttavat.

Mahdollisuus jatkaa tilan toimintaa

Erikoiskasveja viljelemällä voidaan paitsi monipuolistaa viljelykiertoa myös kehittää tilan toimintaa. Varsinkin positiivisesti tulevaisuuteensa uskovat ja tilansa kehittämistä miettivät viljelijät voisivat olla niitä, jotka aloittaisivat pienilläkin kannustimilla erikoiskasvien viljelyn. Erikoiskasvit houkuttelevat myös luomutuottajia.

Innokkaita erikoiskasvien viljelijöitä ovat myös ne viljelijät, joita kiinnostavat uudenlaiset kokeilut tai jotka innostuvat viljelystä, joka ei tähtää suoraan ruuan tuotantoon. Tästä on oiva esimerkki ruokohelven tuotanto energiakäyttöön. Useat viljelijät näkevät erikoiskasveilla olevan kysyntää myös ulkomaanmarkkinoilla.

Internetissä kysyttiin

Viljelijöiden kokemuksia ja mielikuvia erikoiskasveista kartoitettiin keväällä 2004 toteutetussa internetkyselyssä. Erikoiskasveja koskeva kysely kuuluu osittain maa- ja metsätalousministeriön rahoittamaan Monikasvi-hankeeseen, joka on osa peltoluonnon monimuotoisuuden edistämistä tutkivaa Lumopelto-kokonaisuutta.

Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 1 051, ja vastaajat olivat joko erikoiskasvien viljelijöitä tai niitä viljelemättömiä henkilöitä. Vastaajat olivat keskimäärin hieman koko viljelijäväestöstä nuorempia kyselyn toteuttamistavasta johtuen. Kaiken kaikkiaan erikoiskasvit herättivät runsaasti mielenkiintoa viljelijöiden keskuudessa.

Lisätietoja: heli.vuorio@mtt.fi
puh. (03) 4188 3138

Magnus Scharmanoff/MTT:n arkisto

Lue ruokohelven viljelystä lisää julkaisusta: Ruokohelven viljely ja korjuu energian tuotantoa varten. Pahkala, K. ym. Maa- ja elintarviketalous 1(2005). 31 s. Hinta 15 euroa. Tilaukset: julkaisut@mtt.fi, puh. (03) 4188 2327

Tapio Tuomela/MTT:n arkisto

Erikoiskasvien, kuten pellavan, viljely nähdään mahdollisuutena monipuolistaa tilan toimintaa. Silti erikoiskasvien laajamittainen viljely edellyttää, että koko jatkojalostus- ja markkinointiketjua kehitetään.